

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених

**«ГЛОКАЛІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ»**

До 150-річчя Симона Літмана

м. Одеса, 13 жовтня 2023 року

ОДЕСА – ОНЕУ – 2023

Г 54 Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (Одеса, 13 жовтня 2023 р.) [Електронний ресурс]. – Одеса: ОНЕУ, 2023. – 245 с.

Наукові праці, що представлені в цьому збірнику, присвячені теоретичним, організаційним та правовим проблемам інноваційного розвитку економіки України та світу. Конференція проводиться Радою молодих вчених Одеського національного економічного університету. Видання розраховане на дослідників, викладачів і студентів економічних спеціальностей, практикуючих економістів, юристів, аналітиків, працівників органів державного управління.

Тези доповідей подано в авторській редакції. Усю відповідальність за достовірність і коректність змісту несуть автори. Редакційна колегія може не поділяти повністю або частково думки авторів.

Організаційний комітет:

Голова: Ковальов Анатолій Іванович, доктор екон. наук, професор, ректор ОНЕУ

Заступники голови: Літвінов Олександр Сергійович, доктор екон. наук, професор, проректор з наукової роботи ОНЕУ

Секретар оргкомітету: Кулікова Єлизавета Олександрівна, старший викладач кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку ОНЕУ, голова Ради молодих вчених ОНЕУ

Члени оргкомітету:

Андрій АНДРЕЙЧЕНКО – доктор екон. наук, професор, зав. кафедри економіки, права та управління бізнесом ОНЕУ

Олена БОРИСЯК – канд. економ. наук, докторант кафедри маркетингу, ЗУНУ

Марина СЛАТІНСЬКА – доктор екон. наук, професор, зав. кафедри фінансів ОНЕУ

Алла ГАВРЮТИНА – зав. відділу аспірантури та докторантури ОНЕУ

Раїса ГРІНЧЕНКО – доктор екон. наук, доцент, в.о. зав. кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності ОНЕУ

Ірина ДАВИДЕНКО – канд. екон. наук, доцент, зав. кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу ОНЕУ

Софія ДОМБРОВСЬКА – канд. екон. наук, ст. викладач кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку ОНЕУ

Ольга СРМАКОВА - доктор екон. наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин ОНЕУ

Людмила ЖДАНОВА – доктор екон. наук, доцент, професор кафедри загальної економічної теорії та економічної політики ОНЕУ

Анастасія ЗЕРКАЛЬ – доктор екон. наук, професор кафедри Маркетингу та логістики, директор Навчального центру «Освіта для бізнесу та кар'єри» НУ «Запорізька політехніка»

Володимир КАРПОВ – канд. екон. наук, доцент, начальник НДЧ ОНЕУ

Вікторія КОВАЛЕНКО – доктор екон. наук, професор, професор кафедри банківської справи, головний редактор збірника «Науковий вісник ОНЕУ»

Інна КУЗНЕЦОВА – доктор екон. наук, професор, зав. кафедри менеджменту організацій ОНЕУ

Марина САЄНСУС – доктор екон. наук, доцент, зав. кафедри маркетингу та міжнародної логістики ОНЕУ

Наталія ЛОХАНОВА – доктор екон. наук, професор, зав. кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту ОНЕУ

Наталія МАСЛІЙ – доктор економ. наук, професор, професор кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин, Голова ради молодих вчених ОНУ ім. І. І. Мечникова, Голова РМВ при ООДА

Ганна КОСТЬОВ'ЯТ – канд. екон. наук, голова ради економічного факультету ДВНЗ «УжНУ»

Дарина ВЕРШИНІНА – голова Ради молодих вчених Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, кан. екон. наук

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ

В сучасному світі діджиталізація стає одним з основних напрямів трансформації бізнесу. Тренди на перехід до цифрових технологій відкривають перед компаніями нові можливості, але також разом із цим приносять і ряд проблем та викликів. Особливо це стосується аспектів управління, де потрібно забезпечити ефективність процесів на фоні швидких технологічних змін.

Організаційно-економічне забезпечення управління виступає фундаментом, на якому базується успіх будь-якої компанії. Проте в умовах діджиталізації цей фундамент потребує перегляду і адаптації. Це вимагає глибокого розуміння проблем, які можуть виникнути на шляху інтеграції новітніх технологій в систему управління підприємством.

Перш ніж перейти до розгляду проблем, варто визначитись з основними поняттями. Якщо говорити про діджиталізацію, то її ми можемо визначити як інтеграцію цифрових технологій у всі сфери бізнесу, та перехід від аналогових до цифрових технологій. Ця інтеграція призводить до принципових змін у тому, як діють громадяни, підприємства та організації, як вони забезпечують цінність для себе, своїх працівників, клієнтів, партнерів, досягаючи власних та спільних, економічних та соціальних цілей швидко, дешево та з новою якістю [1]. Що стосується визначення управління розвитком, ми можемо визначити його як виявлення можливостей та розвинення технологій цілеспрямованого управлінського впливу з боку менеджменту на окремі елементи та систему компанії загалом задля впровадження невідворотних якісних поліпшень, що зумовлюють довгостроковий успіх компанії на ринку [2].

Організаційно-економічне забезпечення управління розвитком у контексті цифровізації зустрічає два серйозних виклики. По-перше, стрімкий розвиток технологій потребує постійного адаптування структур управління та перегляду прийнятих рішень. По-друге, економічні параметри управління потребують оптимізації, зосереджуючись на досягненні максимального ефекту від впровадження цифрових інновацій.

Серед основних проблем варто виділити такі як:

- неадекватна структура управління - підходи та структури управління підприємством, які були ефективними в аналоговому середовищі, можуть не працювати в діджитал середовищі
- відсутність потрібних навичок та компетенцій - в процесі переходу менеджмент потребує якісно нового набору навичок, наприклад такі як аналітику даних, стратегію цифрової трансформації та інші
- труднощі інтеграції - впровадження нових технологій в уже існуючі системи і структури може бути складним та ресурсозатратним
- знос інтелектуального капіталу (далі - ІК) - в умовах стрімких технологічних змін, вже існуючі знання та навички працівників можуть бути застарілими, що призводить до зниження ефективності роботи
- проблеми з відтворенням ІК - оновлення знань та навичок, опанування нових технологій та методів може виявитися дорогівартісним і часомістким
- конфлікти культур - впровадження діджиталізації може викликати конфлікти між поколіннями співробітників або між традиційно налаштованими та інноваційно налаштованими командами
- бюджетні обмеження - інвестиції в нові технології та інструменти можуть вимагати значних фінансових ресурсів
- ризики пов'язані з ROI - впровадження діджиталізації може не завжди приносити очікувані економічні результати в короткотерміновій перспективі
- змінність ринкового середовища - швидке технологічне оновлення та змінна ринкова динаміка можуть впливати на економічну ефективність прийнятих рішень

Звичайно наведений список є не вичерпним та повним, але він включає основні проблеми які виникають при впровадженні діджиталізації в контексті організаційно-економічного забезпечення управління розвитком. Пропонується розглянути деякі з них більше детально.

Говорячи про неадекватну структуру управління, мається на увазі, що традиційні моделі управління розвитком є доволі ієрархічні, централізовані та менш гнучкими і не можуть ефективно працювати в цифровому середовищі. В діджитал середовищі, де швидкість реакції на виклики, децентралізація та адаптивність у прийнятті рішень є критичною, такі структури менш ефективні. Також в аналоговому середовищі, зі звичними спеціалізованими відділами відсутні багатофункціональні команди. В той час як традиційні структури тяжіють до стабільності, цифрова трансформація вимагає гнучкості та адаптивності, щоб відповідати внутрішнім та зовнішнім викликам. В процесі діджиталізації зменшується потреба у великих вертикальних ієрархіях, що призводить до розвитку децентралізації, та зміни ролі менеджерів від контролюючого органа до ролі фасилітатора. Враховуючи наведені виклики, підприємства мають критично переглянути свої вже існуючі структури управління та при потребі адаптувати їх до потреб сучасного цифрового світу. Хоча такий перегляд може вимагати глибоких організаційних змін, перенавчання працівників та культурної трансформації, але він є обов'язковим.

Іншою важливою проблемою є знос ІК. Для більш поглибленого розуміння давайте дамо визначення ІК. ІК - це сукупність економічних відносин між підприємцями, персоналом і суб'єктами зовнішнього середовища щодо формування, споживання та відтворення знань як ресурсу підприємства. Особливої уваги потребують дві групи ІК, це інтелектуально-технологічний капітал (далі - ІТК) та організаційний (структурний) капітал (далі - ОК). ІТК являє собою сукупність знань, яка формалізована в інженерних, програмних або дизайнерських розробках, що сприяють виконанню завдань підприємства. В свою чергу ОК - це сукупність інституціональних знань, характеристик системи організації діяльності та управління ресурсами підприємства і його відносинами із зовнішнім середовищем, які дають змогу дістати цілей підприємства [3].

Хоч загалом ІК складається не тільки з ІТК та ОК, а ще включає людський капітал та капітал відносин. У розрізі проблематики яку ми розглядаємо, вони більшою мірою відображають суть змін та проблем, оскільки саме елементи ІТК та ОК включають в себе технології, винаходи та технічні інновації, дизайн продуктів та послуг, штучний інтелект, програмне забезпечення та інформаційні системи, організаційну та виробничу системи, системи управління та комунікації.

Впровадження діджиталізації створює цілу низку проблем які впливають на знос ІК.

Серед них можна визначити наступні проблеми:

- скорочення життєвого циклу технологій - технології, винаходи та технічні інновації, які були на піку своєї актуальності деякий час назад, можуть вже вважатися неактуальними і застарілими. Це може призвести до знецінення інвестицій у технологічний компонент ІТК

- потреба в сталому навчанні та постійної актуалізації знань: при швидкій зміні технологій, працівникам потрібно неперервно підвищувати свою навички, що може призвести до зносу людського капіталу, якщо підприємство не інвестує в навчання

- адаптація організаційних структур
- зростання залежності від програмного забезпечення та інформаційних систем - діджиталізація, використання цифрової інфраструктури і автоматизація процесів управління розвитком створює ризики, пов'язані зі збоями систем, кіберзагрозами та інформаційної безпеки та правовим регулюванням

З урахуванням вищезгаданих проблем, підприємствам важливо мати дієву стратегію для управління своїм ІК в умовах діджиталізації, яка забезпечує захист від зносу, оптимальне використання цінних ресурсів, та відновлення.

Діджиталізація активно впливає на глобальний бізнесовий ландшафт, відкриваючи перед компаніями нові можливості, але й привносячи ряд викликів, особливо в сфері управління. Стандартні структури управління та прийняті підходи до організаційно-економічного забезпечення потребують адаптації до швидко змінюваного цифрового середовища. Особливу увагу варто приділити збереженню та відтворенню інтелектуального капіталу, оскільки технологічні зміни можуть призводити до його зносу. Ефективне управління інтелектуальним капіталом в умовах діджиталізації є ключем до стабільності та конкурентоспроможності підприємства в майбутньому.

Література:

1. Україна 2030Е - Український інститут майбутнього URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutouy-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-1> (дата звернення 25.09.2023)
2. Верба В. А., гребешкова О. М. Управління розвитком компанії : навч. посіб. К. : KHEU, 2011. 482 с.
3. Літвінов О. С. Інтелектуальний капітал підприємства: сутність, оцінка, розвиток : монографія. Одеса : Астропринт, 2019. 42 с.